

Виховна бесіда

*«Краса в хустині
нашій споконвічна»*

Виховна бесіда

«Краса в хустині нашій споконвічна»

В кожного народу є своя святиня

Це для українців вишита хустина

Світлий символ щастя ніжності й добра...

Мета: провести народознавче дослідження, визначивши обрядове значення української хустки; дослідити, як у творах письменників та народній творчості відображено обрядове значення хустки; розвивати творчі здібності учнів; виховувати поважне ставлення до українських звичаїв та обрядів; бажання знати їх та використовувати у повсякденному житті. Виховувати патріотизм, естетичні смаки; розвивати мову, мислення, увагу, заохотити дівчат носити хустки, бо це природно і модно.

Обладнання: Виставка українських хусток, презентація "Барвиста хустинка", записи українських народних пісень, ікона Божої Матері, запалена презентація «Барвиста хустка»

Вихователь : Наша рідна Україна – це край де почалося наше життя, тут жили наші прадіди, тут корінь українського народу, який сягає в глибину століть. А знати свій народ – це завжди означає пам'ятати батьківську хату, мамину пісню, що вчила нас добра і справедливості, берегти бабусину розмальовану скриню та доглядати як реліквію.

Погляньте тільки на цей витвір мистецтва – українську хустку! Яке розмаїття барв і візерунків! Улюбленим головним убором української жінки з давніх давен була квітчаста хустина. Немає таких жінок у світі, яким би вона була не до лиця.

Носили раніше й носять її в наш час дівчатка, дівчата, жінки, і бабусі. Хустина завжди була символом прихильності, любові, вірності в коханні, прощання і скорботи. Впродовж століть хустка була на Україні найдорожчим подарунком, який уособлював для кожної людини рідну Україну, рідний дім, рідну матір.

(З'являється дівчина українському вбранні у великій яскравій хустці, читає вірш)

А хустка в нас завжди була в пошані

У літню спеку й люті холоди.

Їх гарно так замотували пані,

Як йшли до церкви, вдома, та й завжди.

А літню хустку часто вишивали,
Щоб гарною на голові була.
І хустка людям щедро дарувала
Свій захисток від сонця і тепла.
Бо голови від спеки закривала,
А взимку гріла і несла тепло.
Та від хурделиць ревно захищала,
Щоб затишно у холоди було.
Тож за турботу їх усі любили:
І прикрашали, як могли, усі.
Хустки яскраві діточки носили,
А вже темніші — вдови, бабусі...
Та всі любили хустинки з квітками,
Щоб маками і ружами цвіли...
Тому хустки були завжди з жінками,
Як навіть в путь останню їх вели...
Краса в хустині нашій споконвічна,
Як і душа, що з піснею жила.
Бо в українок і душа лірична,
У ній багато сонця і тепла.

Учениця . Улюбленим головним убором української жінки з давніх давен була квітчаста хустина. Немає таких жінок у світі, яким би вона була не до лиця. Носили раніше й носять її в наш час дівчатка, дівчата, жінки, і бабусі. Хустина завжди була символом прихильності, любові, вірності в коханні, прощання і скорботи. Впродовж століть хустка була на Україні найдорожчим подарунком, який уособлював для кожної людини рідну Україну, рідний дім, рідну матір.

Де ж вона сьогодні — щира українська хустка, що її серед тисячі інших вирізняє щось невимовно рідне? Де весела та барвиста хустка, щедро оспівана в народних піснях та іграх? Хочеться, щоб вона сьогодні стала не просто модною деталлю на деякий час, а одним з національних символів-оберегів.

Учениця :

Українська хустка з давніх-давен – це основний і улюблений головний убір української молодиці. Мода на хустки не минає ніколи, це завжди актуальний атрибут у гардеробі кожної жінки.

Головний убір завжди був виразником естетичних поглядів українок, яскравим декоративним елементом їхнього вбрання. Він підкреслював святковість чи буденність одягу, надавав інформацію про родинний та матеріальний статус жінки.

Веселі ви чи сумовиті,
На схилах Ворскли чи Дінця, -
Нема таких жінок у світі,
Котрим вона не до лиця.

Вихователь:

Наприклад, кожна людина, яка не знала про заручини, могла про це здогадатися за зовнішнім виглядом дівчини, адже їй давали певні відзнаки на знак того, що вона скоро вийде заміж. Засватані дівчата носили хустку з прикріпленою до неї великою червоною квіткою або гроною калини. Люди казали: "Гарна дівка, як засватана". Якими ж були хустки в давнину? Перші хустки в Україні з'явився у другій половині XVII століття. До того носили намітки (полотнища завдовжки 5 м, завширшки 60-70 см), та убруси (дещо коротше і вужче полотнище), два кінці якого опускали на спину. Вони були білими, як терен-цвіт. Згодом їх почали вишивати шовком, сріблом, золотом. Українська хустка – це справжній витвір мистецтва. Якщо вишивали шовком, то найбільше використовували червоних, синіх, зелених, жовтих та рожевих ниток. Іноді траплявся і чорний колір. Сині нитки ніколи не використовували без червоних. За давніх часів орнамент на хустках був геометричним, а починаючи з XVIII століття, навпаки: для хусток, так само, як і для рушників, увійшов у моду рослинний орнамент – квіти рожі, волошок, гвоздик. Дуже рідко на давніх українських хустках можна зустріти зображення птахів.

Учениця. В Україні вишиті хустки завжди були білого кольору. На цю особливість неодноразово звертали увагу чужинці, які мандрували Україною. Представник шведського посольства, який у 1657 році їздив до гетьмана Богдана Хмельницького, у своїх спогадах записав, що бачив скрізь лише «білі хустки з бавовни». Барвисті хустки, що нині знову стали популярними, запозичили у болгар, які, у свою чергу, перейняли їх від турків і персів.

А способи пов'язання цієї жіночої прикраси були різними. Дівчатка продемонструють способи пов'язання хусток в різних регіонах України.

(Дівчата дефілюють під коментарі вихователів. Фото)

Давайте подякуємо дівчатам оплесками! А ми продовжуємо.

Вихователь:

Запрошую переглянути відеофільм «Хустки від давнини до сучасності».

Учениця. Яскравий приклад народних звичаїв, пов'язаних з хустиною у часи козаччини майстерно описав Тарас Григорович Шевченко у поемі «Хустина»

"Ой, хустина, хустинонька! Мережана, шита..." - Так говорив про хустку Тарас Шевченко у своєму вірші "Хустина".

ХУСТИНА

Чи то на те Божа воля?
Чи така її доля?
Росла в наймах, виростала,
З сиротою покохалась.
Неборак як голуб з нею,
З безталанною своєю,
Од зіроньки до зіроньки
Сидять собі у вдівоньки.
Сидять собі, розмовляють,
Пречистої дожидають.
Дождалися...

З Чигирину

По всій славній Україні
Заревли великі дзвони,
Щоб сідлали хлопці коні,
Щоб мечі-шаблі гострили
Та збирались на весілля,
На веселе погуляння,
На криваве залицяння.

У неділеньку та ранесенько
Сурми-труби вигравали.
В поход, у дорогу славні компанійці
До схід сонечка рушали.
Випроводжала вдова свого сина,
Ту єдиную дитину.
Ви проводжала сестра свого брата,
А сірому сиротина
Випроводжала, коня напувала
До зірниці із криниці,
Виносила зброю — шаблю золотую
І рушницю-гаківницю.
Випроводжала три поля, три милі,
Прощалися при долині.
Дарувала шиту шовками хустину,
Щоб згадував на чужині.

Ой хустино, хустиночко!
Мережана, шита.
Тільки й слави козацької —
Сіделечко вкрити.

Вернулася, журилася,
На шлях битий дивилася.
Квітчалася, прибиралась,
Що день Божий сподівалась.
А в неділеньку ходила
Виглядати на могилу.

Мина літо, мина й друге,
А на третє линуць
Преславнії компанійці
В свою Україну.
Іде військо, іде й друге,
А за третім стиха —
Не дивися, безталанна —
Везуть тобі лихо.
Везуть труну мальовану,
Китайкою криту.
А за нею з старшиною
Іде в чорній свиті
Сам полковник компанійський,
Характерник з Січі.
За ним ідуть есаули
Та плачуть ідучи.
Несуть пани есаули
Козацькою зброю:
Литий панцир порубаний,
Шаблю золотую,
Три рушниці-гаківниці
І три самопали...
А на зброї... козацькая
Кров позасихала.
Ведуть коня вороного, Розбиті копита...
А на йому сіделечко Хустиною вкрите.

Вишиті візерунки як колись, так і тепер розташовуються на хустках по чотирьох кутах та по середині. Інколи по кутах розміщуються головні фігури, а по всьому полі хустки, у гарних комбінаціях, розкладаються дрібніші деталі орнаменту. Ще 100 років тому, досліджуючи вишивку, етнограф В. Стасов зазначав: "У народів давнього світу орнамент ніколи не містив у собі жодної зайвої лінії, кожна рисочка мала тут своє певне значення... Це — складна мова, послідовна мелодія, що має свою основну причину і призначена не лише для очей, а й для розуму й почуттів".

Учениця:

Цікаво, що хустина, яку так старанно вишивала дівчина, часто служила засобом знайомства з хлопцем. А відбувалося це так: Хлопець, якому сподобалась дівчина, насамперед намагався заволодіти її хустинкою. Часто це приносило і прикрощі, бо коли хлопець не подобався дівчині, вона не віддавала своєї хустини, не промовивши й слова дівчина давала зрозуміти йому: "Я ніколи не буду твоєю".

Учениця:

Дякувати Богу, що в наш складний час знову пробуджується любов нашого народу до такого простого і одночасно незбагненного дива – української хустки. Пробіжить час непомітно, вас розкидає життя по світах. І як відродно, що є така прекрасна традиція коли солдати, повертаючись із армії, привозили своїм мамам, коханим, молодим дружинам у дарунок пишні хустки.

Учениця:

Хустка –це життя...
Вона пам'ять роду, його святиня.
Ще й зараз мама на хустину
Не може глянути без сліз,
Бо тато на війні загинув,
Товариш хусточку привіз.

Колись і ненька вишивала,
Як батька проводжала в бій
Я теж хустину дарувала –
Служить ішов товариш мій.
І той, хто каже: «Вишли з моди
На спомин вишиті хустки»,
Не зна, що звичай це - народний,
Який прийшов через віки.
І ще в майбутньому багато
Тим, кого в армію призвуть
Дівчата будуть дарувати хустину,
щоб не смів забуть
Стежину ту, що через поле
У рідний дім його веде
А ще, щоб не забув ніколи
І вірний був отій, що жде

Вихователь.

Помандрували ми по світу, але як каже народне прислів'я «Всюди добре, а вдома — найкраще». Поговоримо про наші українські традиції.

1. Зазвичай на Україні дівчата прикрашали голову вінком, стрічкою, іноді хусткою, але з-під хустки мала визирати коса.
2. У кожній родині, де піростала дівчина, скриня повинна була наповнюватися хустками, їх дбайливо оберігали, хизувалися перед гостями і сусідами.
3. Коли син вирушав у далеку дорогу, мати зав'язувала хліб у білу хустину, щоб не забував батьківського порогу.
4. Коли козак йшов на війну, кохана йому дарувала хустку — китайку червоного (іноді — зеленого) кольору. Вона ставала оберегом, щасливим амулетом козакові.
5. Довгими зимовими вечорами жінки й дівчата вишивали не лише рушники, а й хустки. Розшивали їх різнобарвними нитками, навіть золотом і сріблом.
6. Коли до дівчини приходили свати, вона виявляла свою незгоду виходити заміж врученням гарбуза. Якщо ж парубок був до душі, то вона сватів перев'язувала рушниками, а нареченому дарувала хустку.
7. На весіллі наречений з'являється з гарною хусткою за поясом. Голова нареченої прикрашена вінком зі стрічками або вінком з фатою. У церкві під час вінчання руки молодим пов'язують хусткою — на знак міцної сім'ї.

8. Свято весілля завершувалося покриттям голови нареченої хусткою. Відтепер хустка ставала знаком для Ангелів, що жінка заміжня, вона не могла з'являтися на люди з непокритою головою. Жінка з непокритою головою називалась простоволосою.

9. Жінки, які втрачали близьку людину носили 40 днів, а то й цілий рік жалобні хустки. Темні хустки носять і під час посту.

Вихователь:

А завершити свято хочеться піснею «**Мамина хустка**».

Минають роки, десятиліття,

Виростають нові покоління,

З'являється нова мода,

Та ніколи не можуть зникнути народні традиції, обереги,

Які повсякчас знаходяться поруч з людиною.

От і завершилось наше свято. Сподіваюсь, воно вам сподобалось. Дякую, що знайшли час та завітали до нас. Шановні гості, за українською народною традицією буханець хліба загортали в хустку, йдучи працювати в поле, вирушаючи в далеку дорогу. Дозвольте вас пригостити шматочком домашнього хліба.

До нових зустрічей !

